

พค 3/133

2 พค 60

13.404.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : ส23854

รับที่ : 55881/60

วันที่ : 02 พ.ค. 60 เวลา : 13:30

ที่ ยธ ๐๙๐๔/๒๕๖๖

กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรอนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ส่วนมาก ที่ นร ๐๔๐๔/ว.๘๘๔๑ ลงวันที่

๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ และสำเนาหนังสือคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย

ส่วนมาก ที่ นร ๐๔๐๔ (คนป.)/ว.๑๓๗๒๖ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๑๐๐ ชุด

๓. รายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา

๓๑ ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา

ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน จำนวน ๑๐๐ ชุด

๔. ตารางสรุปข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษา

กฎหมายของเด็กหรือเยาวชน จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยกระทรวงยุติธรรมขอเสนอรายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๑๒) รวมทั้งเป็นไปตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) ที่ได้กำหนดให้รายงานผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนการทำงานในการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ รอนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ที่กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรมได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่ายฯ กำหนดให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติมอบหมาย สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมอบหมาย รวมถึงหัวหน้าส่วนราชการซึ่งเป็นหน่วยงานกลาง ร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ เพื่อทำหน้าที่ประสานและขับเคลื่อนการทำงานในการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ ๑๑ ด้าน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

/(ฉบับชั่วคราว)...

(ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งติดตามและรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

๑.๒ คณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่ายฯ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน และที่ประชุมมีมติมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมรับข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ในวันนี้ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ได้ดำเนินการเรื่องการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนเรียบร้อยแล้ว โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) จัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าว เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(๒) จัดประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา : การเข้าสู่ระบบการปฏิรูปหลักสูตรการฝึกอบรม และการปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐

(๓) จัดการประชุมเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะการปฏิรูปทนายความอาสา เรื่อง การปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ : สิทธิประโยชน์ทางภาษี เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

(๔) จัดทำรายงานผลการดำเนินการ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรงและที่ปรึกษากฎหมายเด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการตามข้อ (๑) – (๓) โดยข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ให้ใช้เฉพาะทนายความอาสาทนายความที่รัฐจัดหาให้ในชั้นสอบสวน ทนายความขอแรงในชั้นศาล ที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน และทนายความซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ศาลทหารตั้งขึ้น ไม่รวมถึงนายทหารพระธรรมนูญ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้แจ้งเวียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาผลการดำเนินการก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ไม่มีหน่วยงานใดขอแก้ไขรายงานผลการดำเนินการดังกล่าว

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) กำหนดให้การเสนอเรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี ต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเป็นไปตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๖/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงาน รวม ๓ ฝ่ายฯ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนการทำงานในการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. สรุปสาระสำคัญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน ประกอบไปด้วย ๓ ส่วน ดังนี้

๑. การปฏิรูประบบทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๑.๑ การเข้าสู่ระบบทนายความอาสา

๑.๑.๑ คุณสมบัติ

- เป็นทนายความมาไม่น้อยกว่า ๒ ปี

/- ไม่เคย...

- ไม่เคยต้องคำสั่งให้ลงโทษถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

- ได้รับการอบรมและขึ้นทะเบียนให้เป็นทนายความอาสา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภาทนายความกำหนด

๑.๑.๒ เพิ่มเงื่อนไขคุณสมบัติไว้ในระเบียบต่างๆ

๑.๒ การปฏิรูปหลักสูตรการฝึกอบรม

ให้พัฒนาหลักสูตรการอบรมทนายความอาสา ทั้งชื่อหลักสูตร ระยะเวลาการอบรม เนื้อหาหลักสูตร การประเมินผล และวงรอบการอบรมเมื่อเป็นทนายความอาสาแล้ว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓ การปฏิรูประบบการปฏิบัติงานของทนายความอาสา ให้เป็นระบบเดียวกัน

๑.๔ การปฏิรูปค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษ

โดยเสนอให้ปรับค่าตอบแทนทนายความที่รัฐจัดหาประเภทต่างๆ และจัดให้มีสิ่งจูงใจพิเศษเพิ่มเติม ได้แก่ สิทธิประโยชน์ทางภาษี การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และการจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติดีเด่น

๑.๕ การประเมินผลการปฏิบัติงานของทนายอาสา

๒. การปฏิรูปด้านการประชาสัมพันธ์

๓. การปฏิรูปด้านอื่นๆ

๓.๑ การแก้ไขปรับปรุงนิยามศัพท์ของที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๓.๒ การกำหนดองค์ประกอบสัดส่วนผู้แทนจากสภาทนายความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรม ระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน

๔. ข้อมูลกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๗๔ กำหนดให้จัดทนายความประจำคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ โดยให้ได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในข้อบังคับ

๔.๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔/๑ กำหนดให้ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ และในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ ทั้งนี้ ให้ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

๔.๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ กำหนดให้ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ และในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ ทั้งนี้ ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งโดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

/๔.๔ พระราชบัญญัติ...

๔.๔ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๓ กำหนดให้กรณีเมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ให้ศาลตรวจสอบว่าเป็นเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้

มาตรา ๗๕ วรรคสอง กำหนดให้การพิจารณาออกคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และการควบคุมหรือคุมขังเด็กหรือเยาวชนให้กระทำเป็นทางเลือกสุดท้าย

๔.๕ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๕๕ กำหนดให้ศาลทหารในเวลาปกติและศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ให้จำเลยแต่งตั้งทนายได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความหรือทนายความที่กระทรวงกลาโหมกำหนด เมื่อทนายได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้ว่าต่างหรือแก้ต่างได้

มาตรา ๕๖ กำหนดให้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการก็ให้ศาลตั้งทนายให้ และในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปี ถ้าจำเลยแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยยากจนและต้องการทนาย ก็ให้ศาลตั้งทนายให้ ในการนี้ศาลอาจไต่สวนเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยเป็นคนยากจนจริง ทั้งนี้ ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลแก่ทนายที่ศาลตั้งตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

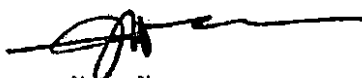
๔.๖ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ รับทราบข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชน และมอบหมายกระทรวงยุติธรรมดำเนินการ

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยกระทรวงยุติธรรมจะเป็นหน่วยงานติดตามผลการดำเนินการและรายงานผลความคืบหน้าการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ให้คณะรัฐมนตรีทราบทุก ๖ เดือน ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมได้จัดทำตารางสรุปข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปทนายความอาสา ทนายความขอแรง และที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนในประเด็นต่างๆ พร้อมรายชื่อหน่วยงานที่ต้องดำเนินการตามข้อเสนอ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ



(นายสุวัจน์ ตันยวรรณะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม

สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม